

Framtids och anpassningsprogrammet 2024 - Social- hälsocentral, rehabilitering och psykosocial service

Välfärdsområdesstyrelse 20.11.2023 § 279
1480/00.01.02/2023

Beredare Penttinen Erkki
Svartsjö Sofia
Kotanen Heidi
Hyvärinen Kosti
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 06 218 1111 (växel), fornamn.efternamn@ovph.fi

I Framtids- och anpassningsprogrammet ligger fokuset på förebyggande tjänster, god mångprofessionell servicehandledning och det möjlighet att få dessa tjänster digitalt när detta är ändamålsenligt. Utifrån det lokala vård- och servicebehovet profileras innehållet i servicen på social- och hälsocentralerna samt på välfärdsstationerna. Större orter har bredare tjänsteutbud både vad gäller hälsovårdstjänster och familjecenterverksamhet som fysisk verksamhet medan digitala tjänster naturligtvis betjänar hela området likvärdigt.

De förebyggande insatserna kompletteras med seniorrådgivning och familjecenterverksamhet, där familjecentret tillhandahåller välfärdsområdets egen service för barn och unga kompletterat med övriga aktörers tjänster.

Stärkandet av basservicen syns tydligt i Framtids- och anpassningsprogrammet i form av ökade resurser för socialvårdens enheter med service för barn, unga och familjer. Där granskas användandet av köptjänster kritiskt för att man ska klara av de ekonomiska förutsättningarna och sparkraven.

Stärkt användning av egna barnskyddsenheter, planering av nya utrymmen och färre köpta placeringar är en målsättning. Utökad effektiviserat familjearbete stöder barnskyddet och på längre sikt förväntas satsningarna på lättare serviceformer minska behovet av barnskydd.

Utifrån framtids- och anpassningsprogrammet har många verksamhetskopplade åtgärder redan igångsatts. Bland annat följande åtgärder vidtas för att förbättra tillgången till vård och för att klara kraven i vårdgarantin

- Flera enheter ska delta i Bra mottagning-utbildning samt i utbildningen i Förbättrad tillgänglighet
- Verksamheten ska utvecklas för att stärka den mångprofessionella mottagningen på social- och hälsocentralerna
- Köerna inom munhälsovården ska förkortas med servicesedlar (planeras även inom den övriga primärvården)
- Utvidgningen av användningen av Työote-modellen fortsätter och arbetsfördelningen inom verksamheter ska ses över för att frigöra tid för mottagningsverksamhet
- Åtgärder ska vidtas för att minska dubbeldiagnostik inom laborierverksamheten
- Arbetsprocesserna gällande de terapitjänster som tillhandahålls för barn och styrningen av klienter till FPA-stödda insatser vid krävande medicinsk rehabilitering ska effektiviseras
- Omförhandlingen av avtal gällande köptjänster fortsätter

För att nå de besparingsmål som satts upp i framtids- och anpassningsprogrammet krävs det flera samtidiga förändringar inom social- och hälsovården. De föreslagna åtgärderna beskrivs närmare i bilagorna. Konsekvensanalyser har gjorts av förändringarna som också har anslutits i bilaga.

Verksamhetsområdet för social- och hälsocentral

- **Service nätverk för laboratorieprovtagning via Fimlab, bilaga**

Inbesparingar inom laboratorieverksamheten kan göras på flera sätt; minskning av överdiagnostik, tillgängliggöra redan tagna provtagnings svar för klinkern, utjämna provtagningar på avdelningar, centralisering av analytik, minska snabbanalytik mm. Åtgärder görs inom alla dessa delar och finns som inbesparingar i budgeten för 2024.

Fimlab har föreslagit följande nedskärningar i servicenätverket för laboratorieprovtagning, med indragning av provtagningspunkter enligt följande;

- Avdelningsprovtagning 2-3 ggr/vecka på allmänmedicinska avdelningar på Damnbrunnens område, tills dessa flyttat till H-huset.
- Byprovtagningar avslutas i Helsingby, Kvevlax, Solf, Replot.
- Provtagning på välfärdsstationerna avslutas i Bennäs, Esse, Larsmo, Purmo
- Provtagning i Vörå och Lillkyro välfärdsstationer avslutas
- Provtagning på Korsnäs välfärdsstation avslutas
- Provtagning i Kronoby på välfärdsstationerna, färre antal provtagningsdagar.

Med dessa indragningar skulle en inbesparing på 365.000€ nås.

Förslaget har diskuterats med verksamhetsledning för de verksamheter som påverkas samt i gemensam riskanalys med Fimlab.

- **Avslutande av undervisningsverksamhet i tandkliniken, bilaga**

Undervisningsverksamheten startades 2008. Syftet med verksamheten var bland annat att underlätta rekryteringen av tandläkare i området. Verksamheten har under åren lett till endast ett fåtal rekryteringar. Även om undervisningsverksamheten nu föreslås avvecklas kommer övrig verksamhet inom tandkliniken att fortsätta som tidigare. Den långsiktiga planen för munhälsövården är två större enheter inom Vasaområdet, varav en redan befintlig och den andra planeras och verkställs när ekonomiska läget tillåter. Avslutande av undervisningstandkliniken beräknas inbespara ca 155.000€.

- **Förändringar inom specialistsjukvården i Jakobstad innefattande gynekologiska enheten, neurologiska enheten och åtgärdsenheten.**

För att nå de ekonomiska inbesparingar som framtids- och anpassningsprogrammet förutsätter granskas hela verksamheten.

I detta skede har framtagits förslag om förändringar som dels minskar dubbeladministration och förenhetligar processer inom specialiteterna samt delvis stärker primärvårdens verksamhet. Utrymmes användningen koncentreras och utökade distansmottagningar möjliggörs. Inom sjukskötarverksamheten kvarstår kompetens och resurs inom ögonsjukdomar, kirurgi samt medicinska kompetenserna. Satsning på sjukskötare med digital kunskap i assistens vid digitala mottagningar. Beaktats även viss möjlig ökning av köptjänster från närliggande välfärdsområde. Följande förslag har utretts för att effektivisera de sammanslagna specialiteternas verksamhet.

- Gynekologiska polikliniken i Jakobstad blir en preventivrådgivning inom primärvården med förstärkning av gynekologens närmottagning. På den nya enheten kan ges preventivrådgivning, utredning och behandling av könssjukdomar, sexualrådgivning

samtidigt som mödrapoliklinikens screeningultraljud fortsätter som hittills. Gynekologmottagning utförs enligt behov som närmottagning från Vasa. Träder i kraft 1.1.2024. Inbesparing 200.000€

- Åtgärdsenhetens verksamhet på Malmska social-och hälsocentral avslutas 31.12.2023. De kirurgiska ingrepp som utförts här har till största delen varit starroperationer men även en del andra ingrepp som dock till antalet är få. Starroperationerna har utförts av köptjänstläkare och har varit en dyr verksamhet. Verksamheten föreslås flytta till Vasa centralsjukhus då kapacitet finns att ta över ingreppen. Åtgärdsenheten har förfogat över stora utrymmen som i nuläget behöver färdigställas för annan vårdverksamhet som planeras i Malmska fastigheten. Åtgärdsenheten har personalmässig koppling till kirurgiska polikliniken och påverkan på grundbemanningen kommer där att fås. Verksamhetsmässiga förändringar planeras med de enheter som påverkas, främst primärvården. Inbesparing 510.000€
- Neurologiska polikliniken i Jakobstad är en sårbar enhet och ses verksamhetsmässigt vinna på att sammanföras med centralsjukhusets neurologiska enhet. Sett till välfärdsområdets behov är neurologresursen totalt sett otillräcklig och de resurser vi har inom specialiteten behöver användas till gagn för hela området. Neurologens mottagning kan framöver ske som närmottagning eller som distansmottagning. Träder i kraft 1.1.2024. Inbesparing 150.000€

Specialsjukvårdens mottagningar på Malmska social-och hälsovårdscentral kommer även efter dessa åtgärder att innehålla gynekologisk och neurologisk närmottagning kompletterat med de övriga specialiteter som idag verkar i utrymmena, bland annat fortsätter skopiverksamheten. Särskild vikt sätts under genomförandet av åtgärderna på säkrandet av processer som behöver förändras, för att minska negativa påverkans effekter på patienter och personal.

Verksamhetsområdet för rehabilitering

Boendeservice för vuxna

Enligt en kartläggning av servicebehovet som gjordes våren 2023 kommer det under de kommande fem åren att finnas 150 nya klienter som behöver boendeservice inom funktionshinderservice. Kartläggningen för Vasanejden blir klar i november.

Under perioden 1–9/2023 har man ingått avtal för över en miljon euro för boendeservice för nya klienter. Målet är att stävja kostnadsökningen i funktionshinderservicen. Detta ska åstadkommas genom att stärka den egna serviceproduktionen och att konkurrensutsätta boendeköptjänsterna.

I september 2023 påbörjades en beredning av konkurrensutsättning av boendeservice inom funktionshinderservice. Ett meddelande om konkurrensutsättningen publiceras i november. Målet är att konkurrensutsättningen är färdig senast i början av mars 2024. Förhoppningen är att konkurrensutsättningen ska resultera i gemensamma kvalitetskriterier för servicen och gemensamma avtalsvillkor med serviceproducenterna. Serviceklasserna förenhetligas och tillsammans med serviceproducenterna har man överenskomna avtalspriser för serviceklasserna.

Det finns ett behov av att starta upp en boendeserviceenhet i Vasa (Vasanejden). År 2024 kommer medföra ett akut behov av boendeenhetsplatser. Om vi kan erbjuda boendeplats i egen regi kan vi spara in på köptjänstutgifterna. På årsnivå är det 40 procent billigare att producera tjänsten i egen regi än att köpa. År 2024 uppnås inte den fulla besparingen, eftersom verksamheten på en boendeenhet kommer igång stegvis efter att servicebehovet uppdagats.

Den nya boendeenheten skulle få fem platser. Man har hittat ett lämpligt utrymme att hyra, där det även finns möjlighet att utvidga verksamheten och starta 1–2 kris- och

undersökningsplatser, som också ersätter platser från köptjänster och gemenskapsboenden.

Kortvarig omsorg för barn

I det södra och mellersta området har det uppstått köer till den kortvariga omsorgen som erbjuds barn. Målet är att man under år 2024 ska kunna inrätta en ny enhet för kortvarig omsorg för barn på Pörtom servicecenter. Enheten skulle bestå av sex platser. Den kortvariga omsorgen är ett viktigt stöd för familjer.

Dessa två nya serviceenheter har tagits i beaktande i budgetförslaget för år 2024 och i de fastställda besparingskraven.

Verksamhetsområdet för psykosocial service

Minskningen av de platser som köps för klienterna inom mental- och missbruksvården kommer att omsättas i praktiken genom en fullständig (100 %) användning av de platser som finns på de egna boendeenheter. De nya hyresutrymmena på Grevenshem erbjuder ett effektiverat boende med heldygnsoomsorg för sammanlagt 15 boende. Av dessa är 8 stycken besatta i nuläget. De nya utrymmena på Ankaret gör det möjligt att erbjuda effektiverat boende med heldygnsoomsorg för 10+1 klienter. Flytten har ännu inte skett, men kommer att ske i slutet av året. För närvarande har man 5 boende.

Varje klient placeras på en boendeenhet i enlighet med beslut som fattas med stöd av socialvårdslagen på basis av en utvärdering av service- och vårdbehovet samt en klientplan. I fortsättningen kommer klienterna i regel att placeras på egna enheter. Vi strävar också efter att kunna utskryva våra klienter som vårdas på köpta platser och förflytta dem till våra egna platser. Dessutom kommer vi att ta i bruk en mätare för bedömningen av klienternas funktionsförmåga. Inom boendeservicen kommer vi att utveckla eller ta i bruk olika rehabiliteringsmetoder. Målet är att rehabilitera klienterna i den mån att de ska kunna flyttas från effektiverade boenden till stödboenden och gemenskapsboenden. Vi vill rehabilitera klienterna så att de får en bättre funktionsförmåga och kan återgå till en så självständig vardag som möjligt. Det här arbetet utförs multiprofessionellt tillsammans med olika verksamhetsområden.

Vi kommer att utarbeta en helhetsplan för missbruksvården för att vi utgångsmässigt ska kunna erbjuda en högklassig missbruksvård på välfärdsområdets egna service- och vårdenheter. Pixnekliniken utgör den huvudsakliga enheten för svenskspråkiga klienter som är i behov av missbruksrehabilitering. Verksamheten och arbetsmetoderna vid kliniken ska utvecklas inom ramen för helhetsplanen för missbruksvården.

Processerna inom den specialiserade sjukvården och basservicen ska förnyas och förenhetligas inom hela välfärdsområdet. Huvudvikten kommer att ligga på förebyggande tjänster och tjänsterna i den första linjen. Den specialiserade sjukvården av klienter med psykiska problem ska tillhandahållas så kort men effektivt som möjligt. Service- och vårdkedjan ska tryggas i samarbete med andra verksamhetsområden, föreningar samt den privata sektorn.

Sektordirektör, personer i arbetsför ålder Penttinen Erkki

Utifrån det framtids- och anpassningsprogram som godkänts av fullmäktige, föreslås styrelsen godkänna de åtgärder, som rör social- och hälsocentralens, rehabiliterings och psykosociala verksamhetsområdets fysiska servicenätverk samt utvecklingsplanerna och åtgärder, enligt vad som beskrivs ovan och i bilagor.

Beslut:

Föredragande ändrade sitt beslutsförslag enligt följande:

föreslår

- att områdesstyrelsen för en diskussion om de förslag till ändringar i servicenätverket som framförs i beredningen.
- att områdesstyrelsen konstaterar att samarbetsförhandlingarna ännu pågår, varför styrelsen vid ett extrainsatt sammanträde 15.12 fattar de slutliga besluten om ändringen i servicenätverket.

Det ändrade beslutsförslaget godkändes av områdesstyrelsen.

Antecknades till protokollet att verksamhetsområdesdirektörerna Heidi Kotanen, Kosti Hyvärinen och Sofia Svartsjö deltog i ärendets behandling via Teams.

Distribution